

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL POTENCIALIAI PAVOJINGŲ ĮRENGINIŲ IR PAVOJINGŲ DARBŲ (GAMYBOS PROCESŲ) SĄRAŠŲ PATVIRTINIMO

1994 m. gruodžio 14 d. Nr. 1251

Vilnius

Įgyvendindama Lietuvos Respublikos Seimo 1994 m. lapkričio 3 d. nutarimą Nr. I-629 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos žmonių saugos darbe įstatymo 88 straipsnyje nurodytų straipsnių įgyvendinimo“ pakeitimo“ (Žin., 1994, Nr. [88-1671](#)) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. gegužės 23 d. nutarimą Nr. 392 „Dėl Normatyvinių aktų saugos darbe klausimais rengimo ir tvirtinimo tvarkos“, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Patvirtinti pridedamus:

1.1. potencialiai pavojingų įrenginių sąrašą;

1.2. pavojingų darbų (gamybos procesų) sąrašą.

2. Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija ir ministerijos, turinčios inspekcijų (tarnybų), vykdydamos joms priskirtas funkcijas ir vadovaudamosi šiuo nutarimu patvirtintu potencialiai pavojingų įrenginių sąrašu, taip pat Potencialiai pavojingų įrenginių būtiniosios ir specialiosios priežiūros taisyklėmis, turi sudaryti, nustatytą tvarka suderinti ir patvirtinti potencialiai pavojingų įrenginių (nurodant parametrus), kurių privalomą priežiūrą vykdo inspekcijos (tarnybos), sąrašus ir iki 1995 m. vasario 1 d. pateikti juos Valstybinei darbo inspekcijai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Inspekcijos (tarnybos) vykdo potencialiai pavojingų įrenginių priežiūrą įmonėse, įstaigose bei organizacijose (toliau vadinama – įmonės) nepriklausomai nuo jų reguliavimo srities ar nuosavybės formos.

3. Suteikti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai teisę, prireikus ir suderinus su suinteresuotomis ministerijomis, papildyti šiuo nutarimu patvirtintą pavojingų darbų (gamybos procesų) sąrašą.

4. Nustatyti, kad įmonių vadovai:

4.1. vadovaudamiesi šiuo nutarimu patvirtintu potencialiai pavojingų įrenginių sąrašu ir Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos bei ministerijų patvirtintais atitinkamais sąrašais bei Potencialiai pavojingų įrenginių būtiniosios ir specialiosios priežiūros taisyklėmis, privalo sudaryti ir patvirtinti įmonėse eksploatuojamų potencialiai pavojingų įrenginių, kurių privalomą priežiūrą vykdo inspekcijos (tarnybos) bei pačios įmonės, sąrašus ir iki 1995 m. liepos 1 d. pateikti juos Valstybinei darbo inspekcijai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (arba jos teritoriniam skyriui). Pasikeitus įrenginių rūšims arba jų charakteristikoms, sąrašai tikslinami;

4.2. vadovaudamiesi šiuo nutarimu patvirtintu pavojingų darbų (gamybos procesų) sąrašu ir atsižvelgdami į konkretų darbų pobūdį bei sąlygas, privalo sudaryti ir, suderinę su Valstybine darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (arba jos teritoriniu skyriumi), iki 1995 m. liepos 1 d. patvirtinti įmonėse atliekamų pavojingų darbų (gamybos procesų) sąrašus. Pasikeitus darbų pobūdžiui bei sąlygoms, sąrašai tikslinami;

4.3. nuo 1995 m. liepos 1 d. moka, kaip numatyta Lietuvos Respublikos žmonių saugos darbe įstatymo 69 straipsnyje, ne mažesnę kaip 30 procentų valstybės nustatyto minimalaus valandinio atlygio (mėnesinės algos) priemoką už faktiškai dirbtą pavojingomis sąlygomis laiką (atliekant pavojingų darbų (gamybos procesų) sąraše numatytus darbus).

MINISTRAS PIRMININKAS

ADOLFAS ŠLEŽEVIČIUS

SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRAS

MINDAUGAS MIKAILA

POTENCIALIAI PAVOJINGI ĮRENGINIAI

1. Potencialiai pavojingų įrenginių (toliau vadinama – įrenginiai) sąvoka apima tokius įrenginius, kurie gali ūmiai pakenkti žmonių sveikatai, sukelti pavojų žmonių gyvybei, aplinkai dėl sukauptos energijos arba juose vykstančių procesų.

2. Potencialiai pavojingų įrenginių kategorijai priskiriami:

2.1. garo katilai, vandens šildymo katilai ir jų įrenginiai;

2.2. slėginiai indai;

2.3. įranga dujoms, suskystintosioms arba birioms medžiagoms supilti ar išpilti slėgimo būdu ir jų talpyklos;

2.4. nuodingųjų, degiųjų, dirginančiųjų dujų, garų arba skysčių slėginiai vamzdynai, garotiekliai ir karšto vandens vamzdynai;

2.5. užsidegančių dujų, užsiliepsnojančių skysčių, degiųjų skysčių, labai nuodingų, nuodingų medžiagų, sprogiųjų medžiagų, aplinkai pavojingų medžiagų, oksidatorių gavybos, gamybos, laikymo, gabenimo, naudojimo ir neutralizavimo įrenginiai;

2.6. branduolinės energijos panaudojimo įrenginiai;

2.7. branduolinių ir radioaktyviųjų medžiagų, branduolinio kuro saugojimo, gabenimo ir slėpyklų įrenginiai;

2.8. įrenginiai, kuriuose naudojamos radioaktyviosios medžiagos;

2.9. elektros įrenginiai;

2.10. hidrotechnikos įrenginiai;

2.11. giluminiai žemės gręžimo agregatai;

2.12. kėlimo kranai;

2.13. liftai ir keltuvai;

2.14. lynų keliai;

2.15. funikulieriai ir eskalatoriai;

2.16. pasivažinėjimo atrakcionai;

2.17. techniniai medicinos įrenginiai.

3. Nurodytieji 2 punkte įrenginiai turi būti projektuojami, gaminami, montuojami (išmontuojami), remontuojami, rekonstruojami, laikomi bei naudojami pagal Potencialiai pavojingų įrenginių būtinąsias ir specialiosias priežiūros taisykles arba kitus nustatytąją tvarka patvirtintus normatyvinius aktus.

Šie įrenginiai ir su jais pateikiami dokumentai (įrenginio pasas, etiketė ir pan.) turi būti ženklinami atitikties ženklu.

4. Įrenginių, kurie pagal savo paskirtį ir pritaikymą naudojami tik gynybai, taip pat geležinkelio, laivybos, oreivystės, požeminiams (šachtų) darbams, reikalavimai yra nustatyti specialiosios jų priežiūros taisyklėse.

PAVOJINGI DARBAI (GAMYBOS PROCESAI)*

1. Pavojingų darbu (gamybos procesu) laikomas rizikos laipsnį turintis darbas, kurio metu galimas atsitiktinis pavojingo, kenksmingo veiksnio, susijusio su darbo pobūdžiu, arba anomaliai pasikeitusio kenksmingo veiksnio poveikis.

2. Šiame sąraše vartojamos sąvokos:

2.1. **užsiliepsnojančios dujos** – medžiagos, kurios dujų būsenoje, esant normaliam atmosferos slėgiui, susimaišiusios su oru, tampa degios ir kurios, esant normaliam atmosferos slėgiui, užverda +20o C temperatūroje;

2.2. **užsiliepsnojantis skystis** – medžiaga, kurios pliūpsnio temperatūra žemesnė negu +21o C, o virimo temperatūra, esant normaliam atmosferos slėgiui, viršija +20o C;

2.3. **degusis skystis** – medžiaga, kurios pliūpsnio temperatūra žemesnė už +55o C ir kuri slengiama lieka skysta bei tam tikromis perdirbimo sąlygomis (esant aukštam slėgiui ir temperatūrai) pramoninės avarijos atveju gali sukelti pavojų;

2.4. **labai nuodinga medžiaga** – medžiaga, kuri atitinka savybes, nurodytas pasirašytos 1993 m. kovo 17 d. Helsinkio konvencijos dėl pramoninių avarijų poveikio 1 priedo 1 dalies pastabų „c“ punkto 1 ir 2 lentelėse, ir kurios fizinės bei cheminės savybės pramoninės avarijos atveju gali sukelti pavojų;

2.5. **nuodinga medžiaga** – medžiaga, kuri atitinka savybes, nurodytas pasirašytos 1993 m. kovo 17 d. Helsinkio konvencijos dėl pramoninių avarijų poveikio 1 priedo 1 dalies pastabų „d“ punkto 3 ir 4 lentelėse, ir kurios fizinės ir cheminės savybės pramoninės avarijos atveju gali sukelti pavojų;

2.6. **oksidatorius** – medžiaga, kuri sąveikaudama su kitomis, ypač su degiosiomis, medžiagomis, sukelia intensyvią egzoterminę reakciją;

2.7. **sprogioji medžiaga** – medžiaga, kuri, veikiamą ugnies, gali sprogti arba kuri smūgiams bei trinčiams yra jautresnė už dinitrobenzolą;

2.8. **kenksminga medžiaga** – medžiaga, kurios veikiamas darbuotojas gali susirgti profesine liga ar apsinuodyti;

2.9. **ūmaus poveikio medžiaga** – medžiaga, kurios veikiamas darbuotojas gali ūmiai susirgti ar apsinuodyti;

2.10. **alerginio poveikio medžiaga** – medžiaga, galinti įjautrinti darbuotojo organizmą, sukelti alerginę reakciją arba alerginę ligą;

2.11. **padidinto pavojaus patalpa** – patalpa, kurioje yra viena iš šių padidintą elektros srovės pavojų žmogui keliančių sąlygų:

drėgmė arba laidžios dulkės (santykinis drėgnumas didesnis kaip 75 procentai);

laidžios grindys (metalinės, gruntinės, plytinės ir pan.);

aukšta temperatūra (didesnė kaip + 35o C);

galimybė žmogui vienu metu prisiliesti prie įžemintų metalinių pastato konstrukcijų, technologinių aparatų, mechanizmų ir elektros įrengimų metalinių korpusų;

2.12. **labai pavojinga patalpa** – patalpa, kurioje yra viena iš šių labai didelį elektros srovės pavojų žmogui keliančių sąlygų:

labai drėgna (santykinis oro drėgnumas – beveik 100 procentų: aprasoję lubos, sienos, grindys ir patalpoje esantys įrenginiai);

chemiškai aktyvi aplinka (yra medžiagų, ardančių izoliaciją ir įžeminimo įtaisus).

Labai pavojinga laikoma ir tokia patalpa, kurioje iš karto yra dvi arba daugiau padidintą elektros srovės pavojų žmogui keliančių sąlygų, nurodytų šio sąrašo 2.11 punkte;

2.13. **elektros įrenginys** – elektros mašinų, perdavimo linijų ir pagalbinių įrenginių (kartu su statiniais ir patalpomis, kur jie įrengti), skirtų elektros energijai gaminti, parametrams keisti, paskirstyti, perduoti ar šiai energijai pakeisti į kitų rūšių energiją, visuma;

2.14. **veikiantis elektros įrenginys** – įrenginys (ar jo dalys), kuris visiškai ar iš dalies prijungtas prie įtampos šaltinio arba kiekvienu metu gali būti prijungtas prie jos komutaciniais aparatais.

3. Nurodytosios šio sąrašo 2 punkte ir kitos sąvokos yra apibrėžtos Lietuvos Respublikos žmonių saugos darbe įstatyme, taip pat pasirašytoje 1993 m. kovo 17 d. Helsinkio konvencijoje dėl pramoninių avarijų poveikio, Lietuvos higienos normose bei kituose darbų saugą reglamentuojančiuose normatyviniuose aktuose.

4. Pavojingų darbų (gamybos procesų) kategorijai priskiriama:

4.1. darbas su:

4.1.1. potencialiai pavojingais įrenginiais (jų derinimas, išbandymas, eksploatavimas, techninė priežiūra), išvardytais šiuo nutarimu patvirtintame potencialiai pavojingų įrenginių sąraše, nemokant priemonių už darbus su elektros įrenginiais (išskyrus nurodytuosius šio sąrašo 4.1.6 ir 4.2.6 punktuose), taip pat už darbus su kėlimo kranais, liftais, keltuvais, lynų keliais, funikulieriais ir eskalatoriais, pasivažinėjimo atrakcionais, medicinos techniniais įrenginiais (išskyrus nurodytuosius šio sąrašo 4.1.5 punkte);

4.1.2. kenksmingomis medžiagomis, kurių ūminis poveikis žmonių sveikatai bei aplinkai viršija Lietuvos higienos normą HN23-1993 „Kenksmingos medžiagos. Didžiausia leidžiama koncentracija darbo aplinkos ore“;

4.1.3. užsiliepsnojančiomis dujomis, užsiliepsnojančiais ir degiaisiais skysčiais, labai nuodingomis ir nuodingomis medžiagomis, oksidatoriais, sprogiosiomis medžiagomis;

4.1.4. branduolinėmis ir radioaktyviosiomis medžiagomis;

4.1.5. įrenginiais ir prietaisais, kuriuose naudojami jonizuojančiojo spinduliavimo šaltiniai (medicinoje ir pramonėje vartojamas rentgenas), bei aukštos įtampos elektroniniais vakuuminiais prietaisais;

4.1.6. II ir III apsaugos klasės elektros įrankiais padidinto pavojaus ir labai pavojingose patalpose;

4.1.7. cheminėmis ir biologinėmis gyvūnų ir augalų apsaugos priemonėmis, nuodingomis žmogaus organizmui;

4.1.8. plėšriaisiais ir kitais pavojingais gyvūnais;

4.1.9. patogeniniais, pusiau patogeniniais, toksikogeniniais, genoinžineriniais, I ir II kenksmingumo klasės mikroorganizmų, producentų, štamų bei mikrobiologinės sintezės produktais, sukeliančiais alerginių poveikį;

4.2. darbai:

4.2.1. šuliniuose, tuneliuose, kolektoriuose ir kituose požeminiuose įrenginiuose bei statiniuose (išskyrus požemines pėsčiųjų perėjas ir pervažas), uždaroje talpyklose;

4.2.2. vykdomi aukščiau kaip 5 m nuo žemės, perdengimo ar darbo pakloto paviršiaus, kai pagrindinė priemonė, apsauganti nuo kritimo, yra apsaugos diržas;

4.2.3. plaukiojančiuose įrenginiuose;

4.2.4. skraidančiuose orlaiviuose;

4.2.5. įkalinimo įstaigose;

4.2.6. su veikiančiais elektros įrenginiais, kurių kintamosios srovės 50 hercų dažnio įtampa aukštesnė kaip 42 voltai, o nuolatinės srovės – aukštesnė kaip 110 voltų;

4.2.7. po vandeniu (naro darbai);

4.2.8. cirke (oro akrobatika);

4.3. elektros, ryšių bei laidinio radijo oro linijų montavimas (išmontavimas);

4.4. miško ruoša (stačiojo miško kirtimas, vėjavartų, vėjalaužų likvidavimas);

4.5. grunto kasyba ir tvirtinimas, kiti darbai prie aukštesnių kaip 2 metrų šlaitų bei gilesnėse kaip 2 metrų iškaskose;

4.6. gaisrų gesinimas, avarijų ir gaivalinių nelaimių padarinių likvidavimas;

4.7. traukinių sąstatų formavimas (išformavimas), traukinių techninė apžiūra jų stovėjimo vietose stotyse;

4.8. geležinkelio, kuriame vyksta eismas, tvarkymas (kelio darbai);

4.9. žmonių su psichikos negalia bei alkoholine, toksikologine psichoze gydymas ir priežiūra;

4.10. žmonių, sergančių ypač pavojingomis ir pavojingomis infekcinėmis ligomis (bruceliozė, cholera, difterija, dizenterija, dėmėtoji šiltinė, encefalitas, geltonoji karšligė, infekcinis hepatitas, baciliarinė tuberkuliozė, juodligė, Ku tipo karštligė, maras, melioidozė, ornitozė, poliomieltas, raupai, tuliaremija, AIDS, venerinės ligos), priežiūra bei gydymas; medicinos personalo darbas ypač pavojingų infekcijų epidemijos židinyje; darbas su tiriamąja medžiaga (ligonių kraujas, skrepliai, šlapimas, fekalijos, pūliai, žaizdų sekretai, punktatai, eksudatai); darbas su tiriamąja medžiaga epidemijų židiniuose, ieškant nurodytųjų ligų, taip pat kitų virusinių bakterinių bei parazitinių infekcijų sukėlėjų pagal Sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintą sąrašą; darbas su patologinio anatominio tyrimo (skrodimo) medžiaga, kraujingų invazijų bei procedūrų atlikimas;

4.11. gyvulių tyrimas, gydymas, darbas su infekcinėmis ligomis sergančiais gyvuliais, paukščiais ir kitais gyvūnais (pasiutligė, tuberkuliozė, bruceliozė, raudonligė, raupai, juodligė, snukio ir nagų liga, leptospirozė, listeriozė, botulizmas, stabligė, tuliaremija, grybelinės ligos), taip pat laboratoriniai darbai su tiriamąja medžiaga (virusologiniai, bakteriologiniai, cheminiai, toksikologiniai, biocheminiai, radiologiniai ir kiti tyrimai);

4.12. pavojingų darbų (gamybos procesų) priežiūra ir inspektavimas, statinių griūčių arba jų grėsmės tyrimas;

4.13. aplinkos apsaugos pareigūno darbas nustatant gamtinės aplinkos pažeidimus, už kuriuos numatyta administracinė ar baudžiamoji atsakomybė.

* Taikoma dirbantiems pagal darbo sutartį asmenims, kurie neapdrausti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. gruodžio 5 d. nutarimo 530 „Dėl Asmenų draudimo valstybės lėšomis ir kompensacijų mokėjimo juos pažeidus arba jiems žuvus ryšium su tarnyba sąlygų“ (Žin., 1992, Nr. 8-212, Nr. 28-650; 1993, Nr. 55-1065; 1994, Nr. 86-1632) nustatyta tvarka.